



## ΜΗΝΥΜΑ

### Τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλῃς Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας

*Πρὸς τὸν Ὁρθόδοξο λαὸ  
καὶ κάθε ἄνθρωπο καλῆς θελήσεως*

Ὑμνοῦμε καὶ δοξολογοῦμε τὸν Θεὸ τῶν «οἰκτιρῶν καὶ πάσης παρακλήσεως», διότι μᾶς ἀξίωσε νὰ συνέλθουμε τὴν ἐβδομάδα τῆς Πεντηκοστῆς (18-26 Ἰουνίου 2016) στὴν Κρήτη, ὅπου ὁ Ἀπόστολος Παῦλος καὶ ὁ μαθητὴς του Τίτος κήρυσαν τὸ Εὐαγγέλιο στὰ πρῶτα χρόνια τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας. Εὐχαριστοῦμε τὸν ἐν Τριάδι Θεό, διότι εὐδόκησε νὰ περατώσουμε μὲ ὁμοψυχία τίς ἐργασίες τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλῃς Συνόδου τῆς Ὁρθοδοξίας, τὴν ὁποία συγκάλεσε ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος, μὲ τὴν ὁμόφρονη γνώμη τῶν Προκαθημένων τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν.

Ἀκολουθώντας πιστὰ τὸ παράδειγμα τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν θεοφόρων Πατέρων μελετήσαμε καὶ πάλιν τὸ Εὐαγγέλιο τῆς ἐλευθερίας «ἡ Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσε» (Γαλ. 5:1). Θεμέλιο τῶν θεολογικῶν μας ἀναζητήσεων ὑπῆρξε ἡ βεβαιότητα ὅτι ἡ Ἐκκλησία δέν ζεῖ γιὰ τὸν ἑαυτό της. Μεταδίδει τὴ μαρτυρία τοῦ Εὐαγγελίου τῆς χάριτος καὶ τῆς ἀληθείας καὶ προσφέρει σέ ὅλη τὴν οἰκουμένη τὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ: τὴν ἀγάπη, τὴν εἰρήνη, τὴν δικαιοσύνη, τὴν καταλλαγή, τὴν δύναμη τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ἀναστάσεως καὶ τὴν προσδοκία τῆς αἰωνιότητος.

**1) Βασικὴ προτεραιότητα τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλῃς Συνόδου ὑπῆρξε ἡ διακήρυξη τῆς ἐνότητος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.** Στηριγμένη στὴ θεία Εὐχαριστία καὶ τὴν Ἀποστολικὴ Διαδοχὴ τῶν Ἐπισκόπων, ἡ ὑφισταμένη ἐνότητα εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐνισχύεται καὶ νὰ φέρνει νέους καρπούς. Ἡ Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία εἶναι Θεανθρώπινη κοινωνία, πρόγευση καὶ βίωση τῶν Ἐσχάτων ἐντὸς τῆς Θείας Εὐχαριστίας. Ὡς μία διαρκῆς Πεντηκοστή εἶναι ἀσίγαστη προφητικὴ φωνή, παρουσία καὶ μαρτυρία τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ τῆς ἀγάπης. Πιστὴ στὴν ὁμόφρονη Ἀποστολικὴ Παράδοση καὶ μυστηριακὴ ἐμπειρία ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀποτελεῖ τὴν αὐθεντικὴ συνέχεια τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ὅπως

ὁμολογεῖται στό Σύμβολο τῆς Πίστεως καί ἐπιβεβαιώνεται ἀπό τή διδασκαλία τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία μας βιώνει τό μυστήριο τῆς θείας Οἰκονομίας στή μυστηριακή της ζωή μέ ἐπίκεντρο τή θεία Εὐχαριστία.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐκφράζει τήν ἐνότητα καί καθολικότητά της ἐν Συνόδῳ. Ἡ **συνοδικότητα** διαπνέει τήν ὀργάνωση, τόν τρόπο πού λαμβάνονται οἱ ἀποφάσεις καί καθορίζεται ἡ πορεία της. Οἱ Ὁρθόδοξες Αὐτοκέφαλες Ἐκκλησίες δέν ἀποτελοῦν συνομοσπονδία Ἐκκλησιῶν ἀλλά τήν Μία, Ἁγία, Καθολική καί Αποστολική Ἐκκλησία. Κάθε τοπική Ἐκκλησία, προσφέρουσα τήν θεία Εὐχαριστία, εἶναι ἡ ἐν τόπῳ παρουσία καί φανέρωση τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καί Αποστολικῆς Ἐκκλησίας. Ὡς πρός τήν Ὁρθόδοξο Διασπορά στίς διάφορες χῶρες τῆς ὑψηλίου, ἀπεφασίσθη νά συνεχισθεῖ ἡ λειτουργία Ἐπισκοπικῶν Συνελεύσεων μέχρι τήν ἐφαρμογή τῆς κανονικῆς ἀκριβείας. Αὐτές ἀπαρτίζονται ἀπό τούς κανονικούς ἐπισκόπους, πού ὀρίζονται ἀπό τήν κάθε Αὐτοκέφαλο Ἐκκλησία, οἱ ὁποῖοι ἐξακολουθοῦν νά ὑπάγονται σ' αὐτήν. Ἡ συνεπής λειτουργία τῶν Ἐπισκοπικῶν Συνελεύσεων ἐγγυᾶται τόν σεβασμό τῆς Ὁρθόδοξου ἀρχῆς τῆς συνοδικότητος.

Κατά τίς ἐργασίες τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου ἐτονίσθη ἡ σημασία τῶν Συνάξεων τῶν Προκαθημένων πού ἔχουν πραγματοποιηθεῖ καί διατυπώθηκε ἡ πρόταση ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος νά καταστεῖ ἐπαναλαμβανόμενος Θεσμός.

**2)** Μετέχοντες στή Θεία Εὐχαριστία καί δεόμενοι ὑπέρ τῆς οἰκουμένης ὀφείλουμε νά συνεχίσουμε τή λειτουργία μετά τή Θεία Λειτουργία καί νά δίδουμε τή **μαρτυρία τῆς πίστεως** πρός τούς ἐγγύς καί τούς μακράν, συμφώνως πρός τή σαφή ἐντολή τοῦ Κυρίου πρό τῆς Ἀναλήψεώς Του: «καί ἔσεσθέ μοι μάρτυρες ἐν τε Ἱερουσαλήμ καί ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καί Σαμαρεία καί ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς» (Πράξ. 1:8). Ὁ ἐπανευαγγελισμός τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ στίς σύγχρονες ἐκκοσμικευμένες κοινωνίες καί ὁ εὐαγγελισμός ἐκείνων πού ἀκόμη δέν ἔχουν γνωρίσει τόν Χριστό ἀποτελοῦν ἀδιάλειπτο χρέος τῆς Ἐκκλησίας.

**3)** Ἡ Ἐκκλησία μας ἀνταποκρινομένη στό χρέος νά μαρτυρεῖ τήν ἀλήθεια καί τήν ἀποστολική της πίστη, ἀποδίδει μεγάλη σημασία στόν **διάλογο** κυρίως μέ τούς ἑτεροδόξους Χριστιανούς. Μέ τόν τρόπο αὐτό καί ὁ λοιπός χριστιανικός κόσμος γνωρίζει ἀκριβέστερα τή γνησιότητα τῆς Ὁρθόδοξου Παραδόσεως, τήν ἀξία τῆς πατερικῆς διδασκαλίας, τή λειτουργική ἐμπειρία καί τήν πίστη τῶν Ὁρθόδοξων. Οἱ διάλογοι πού διεξάγει ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία δέν σημαίνουν ποτέ συμβιβασμό σέ ζητήματα πίστεως.

**4)** Οἱ ἐκρήξεις φονταμενταλισμοῦ πού παρατηροῦνται στούς κόλπους διαφόρων θρησκευτῶν ἀποτελοῦν ἔκφραση νοσηρῆς θρησκευτικότητος. Ὁ

νηφάλιος **διαθρησκευτικός διάλογος** συμβάλλει σημαντικά στην προώθηση τῆς ἀμοιβαίας ἐμπιστοσύνης, τῆς ειρήνης καί τῆς καταλλαγῆς. Τό λάδι τοῦ θρησκευτικοῦ βιώματος πρέπει νά χρησιμοποιεῖται γιά νά ἐπουλώνει πληγές καί ὄχι γιά νά ἀναζωπυρώνει τή φωτιά τῶν πολεμικῶν συρράξεων. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καταδικάζει ἀπεριφράστως τήν ἐπέκταση τῆς πολεμικῆς βίας, τούς διωγμούς, τήν ἐκδίωξη καί δολοφονία μελῶν θρησκευτικῶν κοινοτήτων, τόν ἐξαναγκασμό γιά τήν ἀλλαγή τῆς θρησκευτικῆς πίστεως, τήν ἐμπορία προσφύγων, τίς ἀπαγωγές, τά βασανιστήρια, τίς εἰδεχθεῖς ἐκτελέσεις. Καταγγέλλει τήν καταστροφή ναῶν, θρησκευτικῶν συμβόλων καί μνημείων πολιτισμοῦ. Ὅπως ἰδιαίτερος ἐκφράζει τήν ἀγωνία της γιά τήν κατάσταση τῶν Χριστιανῶν καί ὄλων τῶν διωκομένων μειονοτήτων στή Μέση Ἀνατολή καί ἀλλαχοῦ. Ἀπευθύνει ἔκκληση πρός τήν παγκόσμια κοινότητα γιά τήν προστασία τῶν γηγενῶν Ὁρθοδόξων καί τῶν ἄλλων Χριστιανῶν, καθώς καί ὄλων τῶν πληθυσμῶν τῆς περιοχῆς, πού ἔχουν ἀπαράβατο δικαίωμα νά παραμείνουν στήν πατρίδα τους ὡς ἰσότιμοι πολίτες. Ἡ Σύνοδος μας καλεῖ ὅλους τούς ἐμπλεκόμενους νά καταβάλουν χωρίς καθυστέρηση συστηματικές προσπάθειες γιά τήν κατάπαυση τῶν πολεμικῶν συρράξεων στή Μέση Ἀνατολή καί ὅπου ἐξακολουθοῦν οἱ πολεμικές συγκρούσεις, καί τόν ἐπαναπατρισμό τῶν ἐκδιωχθέντων.

Ὅπως ἰδιαίτερος ἀπευθύνουμε ἔκκληση στούς ἰσχυρούς τῆς γῆς γιά τήν ἐπικράτηση τῆς ειρήνης καί τῆς δικαιοσύνης στίς χῶρες προελεύσεως τῶν προσφύγων. Προτρέπουμε τίς πολιτικές ἀρχές, τούς πολίτες καί τούς Ὁρθοδόξους Χριστιανούς στίς χῶρες πού καταφεύγουν οἱ ἐξουθενωμένοι πρόσφυγες, νά συνεχίσουν νά προσφέρουν ἀπό τό περίσσευμα καί ἀπό τό ὑστέρημα τῶν δυνατοτήτων τους.

**5) Ἡ σύγχρονη ἐκκοσμίκευση** ἐπιδιώκει τήν αὐτονόμηση τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τόν Χριστό καί τήν πνευματική ἐπιρροή της Ἐκκλησίας, τήν ὁποία ταυτίζει αὐθαιρέτως μέ τόν συντηρητισμό. Ὁ Δυτικός ὁμως πολιτισμός φέρει ἀνεξίτηλη τή σφραγίδα τῆς διαχρονικῆς συμβολῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἐπιπλέον, ἡ Ἐκκλησία ἀναδεικνύει τή σωτηριώδη σημασία τοῦ Θεανθρώπου καί τοῦ Σώματός Του, ὡς τόπο καί τρόπο τῆς ζωῆς ἐν ἐλευθερία.

**6) Στή σύγχρονη προσέγγιση τοῦ γάμου**, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία θεωρεῖ τήν ἀκατάλυτη ἀγαπητική σχέση ἀνδρός καί γυναικός «μυστήριον μέγα ... εἰς Χριστόν καί εἰς τήν ἐκκλησίαν». Ὁμοίως ἀποκαλεῖ «ἐκκλησίαν μικράν» τήν οἰκογένεια, ἡ ὁποία προκύπτει ἀπό τόν γάμο καί ἀποτελεῖ τή μόνη ἐγγύηση γιά τήν ἀνατροφή τῶν παιδιῶν.

Ἡ Ἐκκλησία διαρκῶς τονίζει τήν ἀξία τῆς **ἐγκρατείας**. Ἡ χριστιανική ἀσκησιολογία διαφέρει ριζικά ἀπό οἰονδήποτε δυαρχικό ἀσκητισμό, ὁ ὁποῖος

ἀποκόπτει τόν ἄνθρωπο ἀπό τή ζωή καί τόν συνάνθρωπο. Ἀντιθέτως, τόν συνδέει μέ τή μυστηριακή ζωή τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἐγκράτεια δέν ἀφορᾷ μόνο στόν μοναχικό βίο. Τό ἀσκητικό ἦθος εἶναι χαρακτηριστικό τῆς χριστιανικῆς ζωῆς σέ ὅλες τίς ἐκφάνσεις της.

\*\*

Ἡ Αγία καί Μεγάλη Σύνοδος ἐκτός τῶν συγκεκριμένων θεμάτων γιά τά ὁποῖα ἀποφάσισε, ἐπισημαίνει ἐπιγραμματικά καί τά ἐξῆς ὄντολογικά καί καίρια σύγχρονα ζητήματα:

7) Ὡς πρός τό θέμα τῶν σχέσεων τῆς χριστιανικῆς πίστεως καί τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀποφεύγει τήν κηδεμονία τῆς ἐπιστημονικῆς ἀναζητήσεως καί δέν λαμβάνει θέση πάνω σέ κάθε ἐπιστημονικό ἐρώτημα. Εὐχαριστεῖ τόν Θεό πού δωρίζει στούς ἐπιστήμονες τό χάρισμα νά ἀποκαλύπτουν ἄγνωστες πτυχές τῆς θείας Δημιουργίας. Ἡ σύγχρονη **ἀνάπτυξη τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν** καί τῆς τεχνολογίας ἐπιφέρει ριζικές ἀλλαγές στή ζωή μας. Προσφέρει σημαντικές εὐεργεσίες ὅπως εἶναι ἡ διευκόλυνση τοῦ καθημερινοῦ βίου, ἡ ἀντιμετώπιση σοβαρῶν ἀσθενειῶν, ἡ εὐχερέστερη ἐπικοινωνία τῶν ἀνθρώπων, ἡ ἔρευνα τοῦ διαστήματος κ.λπ. Παρ' ὅλα αὐτά, ἔχει καί ποικίλες ἀρνητικές ἐπιπτώσεις, ὅπως εἶναι ἡ χειραγώγηση τῆς ἐλευθερίας, ἡ σταδιακή ἀπώλεια πολυτίμων παραδόσεων, ἡ καταστροφή τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος, ἡ ἀμφισβήτηση τῶν ἠθικῶν ἀξιῶν. Ἡ ἐπιστημονική γνώση, ὅσο κι ἂν ἐξελίσσεται μέ ταχύτατους ρυθμούς, δέν κινητοποιεῖ τήν βούληση τοῦ ἀνθρώπου, οὔτε δίνει ἀπάντηση στά σοβαρά ἠθικά καί ὑπαρξιακά προβλήματα, στήν ἀναζήτηση γιά τό νόημα τῆς ζωῆς καί τοῦ κόσμου. Αὐτά ἀπαιτοῦν πνευματική προσέγγιση, τήν ὁποῖα ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐπιχειρεῖ μέ τήν Βιοηθική πού βασιζέται στήν χριστιανική ἠθική καί στήν πατερική διδασκαλία. Ταυτόχρονα μέ τόν σεβασμό τῆς ἐλευθερίας τῆς ἐπιστημονικῆς ἔρευνας ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐπισημαίνει τούς κινδύνους, οἱ ὁποῖοι ὑποκρύπτονται σέ ὀρισμένα ἐπιστημονικά ἐπιτεύγματα καί τονίζει τήν ἀξιοπρέπεια τοῦ ἀνθρώπου καί τόν θεῖο του προορισμό.

8) Ἡ σημερινή **οἰκολογική κρίση** εἶναι προφανές ὅτι ὀφείλεται σέ πνευματικά καί ἠθικά αἷτια. Οἱ ρίζες της συνδέονται μέ τήν πλεονεξία, τήν ἀπληστία καί τόν ἐγωισμό, πού ὀδηγοῦν στήν ἀλόγιστη χρήση τῶν φυσικῶν πόρων, τήν ἐπιβάρυνση τῆς ἀτμόσφαιρας μέ ζημιογόνους ρύπους καί τήν κλιματική ἀλλαγή. Ἡ χριστιανική ἀντιμετώπιση τοῦ προβλήματος ἀπαιτεῖ μετάνοια γιά τίς καταχρήσεις, ἐγκράτεια καί ἀσκητικό ἦθος, πού ἀποτελοῦν ἀντίδοτο στήν ὑπερκατανάλωση, συγχρόνως δέ, καλλιέργεια στόν ἄνθρωπο τῆς συνειδήσεως ὅτι εἶναι «οἰκονόμος», καί ὄχι κάτοχος τῆς δημιουργίας. Δέν παύει νά τονίζει ὅτι καί οἱ μελλοντικές γενεές ἔχουν δικαίωμα πάνω στά φυσικά

ἀγαθά, πού μᾶς ἐμπιστεύθηκε ὁ Δημιουργός. Γιά αὐτό τό λόγο καί ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία συμμετέχει ἐνεργῶς στίς διάφορες διεθνείς οἰκολογικές προσπάθειες. Ὅρισε δέ τήν 1<sup>η</sup> Σεπτεμβρίου ὡς ἡμέρα προσευχῆς γιά τήν προστασία τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος.

**9)** Ἀπέναντι στήν ἰσοπεδωτική καί ἀπρόσωπη ὁμογενοποίηση, ἡ ὁποία προωθεῖται μέ ποικίλους τρόπους, ἡ Ὁρθοδοξία διακηρύττει τόν **σεβασμό στήν ἰδιοπροσωπία ἀνθρώπων καί λαῶν**. Ἀντιτίθεται στήν αὐτονόμηση τῆς οἰκονομίας ἀπό τίς βασικές ἀνάγκες τοῦ ἀνθρώπου καί στήν μετατροπή της σέ αὐτοσκοπό. Ἡ πρόοδος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους δέν συνδέεται μόνο μέ τήν ἀνάπτυξη τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου ἢ μέ τήν πρόοδο τῆς οἰκονομίας εἰς βάρος τῶν πνευματικῶν ἀξιῶν.

**10)** Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία δέν ἀναμειγνύεται στήν **πολιτική**. Ὁ λόγος της παραμένει διακριτός ἀλλά καί προφητικός, ὡς ὀφειλετική παρέμβαση ὑπέρ τοῦ ἀνθρώπου. Τά ἀνθρώπινα δικαιώματα βρίσκονται σήμερα στό κέντρο τῆς πολιτικῆς ὡς ἀπάντηση στίς σύγχρονες κοινωνικές καί πολιτικές κρίσεις καί ἀνατροπές, ἀποβλέποντας στήν προστασία τοῦ πολίτη ἀπό τήν αὐθαιρεσία τοῦ κράτους. Ἡ Ἐκκλησία μας προσθέτει ἐπίσης τίς ὑποχρεώσεις καί εὐθύνες τῶν πολιτῶν καί τήν ἀνάγκη συνεχοῦς αὐτοκριτικῆς πολιτικῶν καί πολιτῶν πρὸς οὐσιαστική βελτίωση τῆς κοινωνίας. Καί κυρίως τονίζει, ὅτι τό ὀρθόδοξο **δέον** περὶ ἀνθρώπου ὑπερβαίνει τόν ὀρίζοντα τῶν καθιερωμένων ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, ὅτι «μείζων πάντων» εἶναι ἡ ἀγάπη, ὅπως τήν ἀποκάλυψε ὁ Χριστός καί τήν βίωσαν ὅσοι πιστά Τόν ἀκολούθησαν. Ἐπιμένει ἀκόμη ὅτι θεμελιῶδες δικαίωμα εἶναι καί ἡ προστασία τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας, δηλαδή τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως, τῆς πίστεως, τῆς λατρείας καί ὅλων τῶν ἀτομικῶν καί συλλογικῶν ἐκφράσεων αὐτῆς, συμπεριλαμβανομένου καί τοῦ δικαιώματος κάθε πιστοῦ καί κάθε θρησκευτικῆς κοινότητος νά τελοῦν ἐλεύθερα ἀπό κάθε κρατική παρέμβαση τά θρησκευτικά τους καθήκοντα, ὡς καί τό δικαίωμα τῆς δημόσιας διδασκαλίας τῆς θρησκείας.

**11)** Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀπευθύνεται **στούς νέους**, οἱ ὁποῖοι ἀναζητοῦν πληρότητα ζωῆς γεμάτη ἐλευθερία, δικαιοσύνη, δημιουργία ἀλλά καί ἀγάπη. Τούς καλεῖ νά συνδεθοῦν συνειδητά μέ τήν Ἐκκλησία Ἐκείνου πού εἶναι ἡ Ἀλήθεια καί ἡ Ζωή. Νά προσέλθουν προσφέροντας στό ἐκκλησιαστικό σῶμα τή ζωτικότητα, τίς ἀνησυχίες, τούς προβληματισμούς καί τίς προσδοκίες τους. Οἱ νέοι δέν ἀποτελοῦν ἀπλῶς τό μέλλον τῆς Ἐκκλησίας ἀλλά τό δυναμικό καί δημιουργικό παρόν ἐπί τοπικοῦ καί οἰκουμενικοῦ ἐπιπέδου.

**12)** Ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος **ἄνοιξε τόν ὀρίζοντά μας** στή σύγχρονη πολύμορφη οἰκουμένη. Τόνισε τήν εὐθύνη μας μέσα στόν χῶρο καί τόν χρόνο, πάντοτε μέ προοπτική τήν αἰωνιότητα. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, διατηρώντας

άλωβητο τόν Μυστηριακό καί Σωτηριολογικό της χαρακτήρα, εἶναι εὐαίσθητη στόν πόνο, στίς ἀγωνίες καί στήν κραυγή γιά δικαιοσύνη καί εἰρήνη τῶν λαῶν. Εὐαγγελίζεται «ἡμέραν ἐξ ἡμέρας τὸ σωτήριον αὐτοῦ· ἀναγγέλουσα ἐν τοῖς ἔθνεσι τὴν δόξαν αὐτοῦ, ἐν πᾶσι τοῖς λαοῖς τὰ θαυμάσια αὐτοῦ» (Ψαλμ. 95).

Ἄς δεηθοῦμε «ὁ Θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας ὑμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ὀλίγον παθόντας, αὐτὸς καταρτίσει ὑμᾶς, στηρίξει, σθενώσει, θεμελιώσει· αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν» (Α' Πέτρο. 5:10,11).

† ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος, Πρόεδρος  
† ὁ Ἀλεξανδρείας Θεόδωρος  
† ὁ Ἱεροσολύμων Θεόφιλος  
† ὁ Σερβίας Εἰρηναῖος  
† ὁ Ρουμανίας Δανιήλ  
† ὁ Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου Χρυσόστομος  
† ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Ἱερώνυμος  
† ὁ Βαρσοβίας καὶ πάσης Πολωνίας Σάββας  
† ὁ Τιράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας Ἀναστάσιος  
† ὁ Πρέσοβ καὶ πάσης Τσεχίας καὶ Σλοβακίας  
Ραστισλάβ

#### **Ἀντιπροσωπία Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου**

† ὁ Καρελίας καὶ πάσης Φιλλανδίας Λέων  
† ὁ Ταλλίνης καὶ πάσης Ἑσθονίας Στέφανος  
† ὁ Γέρων Περγάμου Ἰωάννης  
† ὁ Γέρων Ἀμερικῆς Δημήτριος  
† ὁ Γερμανίας Αὐγουστίνος  
† ὁ Κρήτης Εἰρηναῖος  
† ὁ Ντένβερ Ἡσαΐας  
† ὁ Ἀτλάντας Ἀλέξιος  
† ὁ Πριγκηποννήσων Ἰάκωβος  
† ὁ Προικοννήσου Ἰωσήφ  
† ὁ Φιλαδελφείας Μελίτων  
† ὁ Γαλλίας Ἐμμανουήλ  
† ὁ Δαρδανελλίων Νικήτας  
† ὁ Ντητροϊτ Νικόλαος  
† ὁ Ἁγίου Φραγκίσκου Γεράσιμος

- † ό Κισάμου καί Σελίνου Ἀμφιλόχιος
- † ό Κορέας Ἀμβρόσιος
- † ό Σηλυβρίας Μάξιμος
- † ό Ἀδριανουπόλεως Ἀμφιλόχιος
- † ό Διοκλείας Κάλλιστος
- † ό Ἱεραπόλεως Ἀντώνιος, ἐπί κεφαλῆς τῶν Οὐκρανῶν Ὁρθοδόξων ἐν  
ΗΠΑ
- † ό Τελμησοῦ Ἰώβ
- † ό Χαριουπόλεως Ἰωάννης, ἐπί κεφαλῆς τῆς Πατριαρχικῆς Ἐξαρχίας τῶν  
ἐν τῇ Δυτικῇ Εὐρώπῃ Ὁρθοδόξων Παροικιῶν Ρωσσικῆς Παραδόσεως
- † ό Νύσσης Γρηγόριος, ἐπί κεφαλῆς τῶν Καρπαθορρώσων Ὁρθοδόξων ἐν  
ΗΠΑ

**Ἀντιπροσωπεία Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας**

- † ό Γέρων Λεοντοπόλεως Γαβριήλ
- † ό Ναϊρόμπι Μακάριος
- † ό Καμπάλας Ἰωνᾶς
- † ό Ζιμπάμπουε καί Ἀγκόλας Σεραφεῖμ
- † ό Νιγηρίας Ἀλέξανδρος
- † ό Τριπόλεως Θεοφύλακτος
- † ό Καλῆς Ἐλπίδος Σέργιος
- † ό Κυρήνης Ἀθανάσιος
- † ό Καρθαγένης Ἀλέξιος
- † ό Μουάνζας Ἱερώνυμος
- † ό Γουϊνέας Γεώργιος
- † ό Ἐρμουπόλεως Νικόλαος
- † ό Εἰρηνουπόλεως Δημήτριος
- † ό Ἰωαννουπόλεως καί Πρετορίας Δαμασκηνός
- † ό Ἄκκρας Νάρκισσος
- † ό Πτολεμαΐδος Ἐμμανουήλ
- † ό Καμερούν Γρηγόριος
- † ό Μέμφιδος Νικόδημος
- † ό Κατάγκας Μελέτιος

† ὁ Μπραζαβίλ καὶ Γκαμπόν Παντελεήμων

† ὁ Μπουρούντι καὶ Ρουάντας Ἰννοκέντιος

† ὁ Μοζαμβίκης Χρυσόστομος

† ὁ Νιέρι καὶ Ὅρους Κένυας Νεόφυτος

**Ἀντιπροσωπεία Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων**

† ὁ Φιλαδελφείας Βενέδικτος

† ὁ Κωνσταντίνης Ἀρίσταρχος

† ὁ Ἰορδάνου Θεοφύλακτος

† ὁ Ἀνθηδῶνος Νεκτάριος

† ὁ Πέλλης Φιλούμενος

**Ἀντιπροσωπεία Ἐκκλησίας Σερβίας**

† ὁ Ἀχρίδος καὶ Σκοπίων Ἰωάννης

† ὁ Μαυροβουνίου καὶ Παραθαλασσίας Ἀμφιλόχιος

† ὁ Ζάγκρεμπ καὶ Λιουμπλιάνας Πορφύριος

† ὁ Σιομίου Βασίλειος

† ὁ Βουδιμίου Λουκιανός

† ὁ Νέας Γκρατσάνιτσας Λογγῖνος

† ὁ Μπάτσκα Εἰρηναῖος

† ὁ Σβορνικίου καὶ Τούζλας Χρυσόστομος

† ὁ Ζίτσης Ἰουστῖνος

† ὁ Βρανίων Παχώμιος

† ὁ Σουμαδίας Ἰωάννης

† ὁ Μπρανιτσέβου Ἰγνάτιος

† ὁ Δαλματίας Φώτιος

† ὁ Μπίχατς καὶ Πέτροβατς Ἀθανάσιος

† ὁ Νίκσιτς καὶ Βουδίμιε Ἰωαννίκιος

† ὁ Ζαχουμίου καὶ Ἑρζεγοβίνης Γρηγόριος

† ὁ Βαλιέβου Μιλούτιν

† ὁ ἐν Δυτικῇ Ἀμερικῇ Μάξιμος

† ὁ ἐν Αὐστραλία καὶ Νέα Ζηλανδία Εἰρηναῖος

† ὁ Κρούσεβατς Δαυῖδ



- † ὁ Σλαυονίας Ἰωάννης
- † ὁ ἐν Αὐστρία καὶ Ἑλβετία Ἀνδρέας
- † ὁ Φραγκφούρτης καὶ ἐν Γερμανία Σέργιος
- † ὁ Τιμοκίου Ἰλαρίων

**Ἀντιπροσωπεία Ἐκκλησίας Ρουμανίας**

- † ὁ Ἰασίου καὶ Μολδαβίας καὶ Μπουκοβίνης Θεοφάνης
- † ὁ Σιμπίου καὶ Τρανσυλβανίας Λαυρέντιος
- † ὁ Βάντ, Φελεάκ καὶ Κλούζ καὶ Κλούζ, Ἄλμπας, Κρισάνας καὶ Μαραμουῦρες Ἀνδρέας
- † ὁ Κραϊόβας καὶ Ὀλτενίας Εἰρηναῖος
- † ὁ Τιμισοάρας καὶ Βανάτου Ἰωάννης
- † ὁ ἐν Δυτικῇ καὶ Νοτίῳ Εὐρώπῃ Ἰωσήφ
- † ὁ ἐν Γερμανία καὶ Κεντρικῇ Εὐρώπῃ Σεραφεῖμ
- † ὁ Τιγοβοιστίου Νήφων
- † ὁ Ἄλμπα Ἰούλια Εἰρηναῖος
- † ὁ Ρώμαν καὶ Μπακάου Ἰωακείμ
- † ὁ Κάτω Δουνάβεως Κασσιανός
- † ὁ Ἀράντ Τιμόθεος
- † ὁ ἐν Ἀμερικῇ Νικόλαος
- † ὁ Ὁράντεα Σωφρόνιος
- † ὁ Στρεχαῖας καὶ Σεβερίνου Νικόδημος
- † ὁ Τουλσέας Βησσαρίων
- † ὁ Σαλάζης Πετρώνιος
- † ὁ ἐν Οὐγγαρία Σιλουανός
- † ὁ ἐν Ἰταλίᾳ Σιλουανός
- † ὁ ἐν Ἰσπανία καὶ Πορτογαλία Τιμόθεος
- † ὁ ἐν Βορείῳ Εὐρώπῃ Μακάριος
- † ὁ Πλοεστίου Βαρλαάμ, Βοηθός παρὰ τῷ Πατριάρχῃ
- † ὁ Λοβιστέου Αἰμιλιανός, Βοηθός παρὰ τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ Ριμνικίου
- † ὁ Βικίνης Ἰωάννης Κασσιανός, Βοηθός παρὰ τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ ἐν Ἀμερικῇ

**Αντιπροσωπεία Ἐκκλησίας Κύπρου**

- † ὁ Πάφου Γεώργιος
- † ὁ Κιτίου Χρυσόστομος
- † ὁ Κυρηνείας Χρυσόστομος
- † ὁ Λεμεσοῦ Ἀθανάσιος
- † ὁ Μόρφου Νεόφυτος
- † ὁ Κωνσταντίας - Ἀμμοχώστου Βασίλειος
- † ὁ Κύκκου καὶ Τηλλυρίας Νικηφόρος
- † ὁ Ταμασοῦ καὶ Ὁρεινῆς Ἡσαΐας
- † ὁ Τριμυθοῦντος καὶ Λευκάρων Βαρνάβας
- † ὁ Καρπασίας Χριστοφόρος
- † ὁ Ἀρσινόης Νεκτάριος
- † ὁ Ἀμαθοῦντος Νικόλαος
- † ὁ Λήδρας Ἐπιφάνιος
- † ὁ Χύτρων Λεόντιος
- † ὁ Νεαπόλεως Πορφύριος
- † ὁ Μεσαορίας Γρηγόριος

**Αντιπροσωπεία Ἐκκλησίας Ἑλλάδος**

- † ὁ Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου Προκόπιος
- † ὁ Περιστερίου Χρυσόστομος
- † ὁ Ἡλείας Γερμανός
- † ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας Ἀλέξανδρος
- † ὁ Ἄρτης Ἰγνάτιος
- † ὁ Διδυμοτείχου, Ὁρεστιάδος καὶ Σουφλίου Δαμασκηνός
- † ὁ Νικαίας Ἀλέξιος
- † ὁ Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου Ἱερόθεος
- † ὁ Σάμου καὶ Ἰκαρίας Εὐσέβιος
- † ὁ Καστορίας Σεραφεῖμ
- † ὁ Δημητριάδος καὶ Ἄλμυροῦ Ἰγνάτιος
- † ὁ Κασσανδρείας Νικόδημος
- † ὁ Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης Ἐφραίμ

- † ὁ Σερρών καὶ Νιγρίτης Θεολόγος
- † ὁ Σιδηροκάστρου Μακάριος
- † ὁ Ἀλεξανδρουπόλεως Ἄνθιμος
- † ὁ Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως Βαρνάβας
- † ὁ Μεσσηνίας Χρυσόστομος
- † ὁ Ἰλίου, Ἀχαρνῶν καὶ Πετρουπόλεως Ἀθηναγόρας
- † ὁ Λαγκαδᾶ, Λητῆς καὶ Ρεντίνης Ἰωάννης
- † ὁ Νέας Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας Γαβριήλ
- † ὁ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης Χρυσόστομος
- † ὁ Ἱερισσοῦ, Ἁγίου Ὁρους καὶ Ἀρδαμερίου Θεόκλητος

**Ἀντιπροσωπεία Ἐκκλησίας Πολωνίας**

- † ὁ Λούτζ καὶ Πόζναν Σίμων
- † ὁ Λούμπλιν καὶ Χέλμ Ἄβελ
- † ὁ Μπιαλύστοκ καὶ Γκντάνσκ Ἰάκωβος
- † ὁ Σιεμιατίτσε Γεώργιος
- † ὁ Γκορλίτσε Παῖσιος

**Ἀντιπροσωπεία Ἐκκλησίας Ἀλβανίας**

- † ὁ Κορυτσᾶς Ἰωάννης
- † ὁ Ἀργυροκάστρου Δημήτριος
- † ὁ Ἀπολλωνίας καὶ Φιερ Νικόλαος
- † ὁ Ἐλμπασάν Ἀντώνιος
- † ὁ Ἀμαντίας Ναθαναήλ
- † ὁ Βύλιδος Ἄστιος

**Ἀντιπροσωπεία Ἐκκλησίας Τσεχίας καὶ Σλοβακίας**

- † ὁ Πράγας Μιχαήλ
- † ὁ Σούμπερκ Ἡσαΐας
- † ὁ Ἑλβετίας Ἱερεμίας, ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Πανορθόδοξου Γραμματείας τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου